

સાંદીપનિ - વાત્મીકી - વેદવ્યાસ - અત્રિ - વશિષ્ઠ - વિશ્વામિત્ર શાળા વિકાસ સંકુલ, મહેસાણા

તારીખ : ૦૩/૦૨/૨૦૨૪

દ્વિતીય વાર્ષિક પરીક્ષા - ૨૦૨૪

કુલ ગુણ : ૫૦

વાર : શનિવાર

દોરણ : ૧૧ વિષય : નામાના મૂળતત્વો

સમય : ૨ કલાક

સૂચના : (1) બધા જ વિભાગ તથા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. (2) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

(3) પ્રશ્નપત્ર ધ્યાનથી વાંચી નિયત સમયમાં પૂર્ણ કરો. (4) પ્રશ્નપત્રમાં ક્યાંય પણ જવાબ કે નિશાની કરવી નહીં.

વિભાગ - A

★ નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

7

- (1) હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદા કઈ છે ?
 (A) નફાકારકતા જણાવે છે (B) આર્થિક સ્થિતિ જણાવે છે
 (C) કરવેરા આયોજન (D) નાણાનું સ્થિર મૂલ્ય
- (2) દેવાદાર-લેણદારનો સંબંધ કયો વ્યવહાર દર્શાવે છે ?
 (A) રૂ. 8000 નો માલ ખરીદ્યો (B) રૂ. 8000 નો માલ બે પાસેથી ખરીદ્યો
 (C) રૂ. 8000 નો માલ ચેકથી ખરીદ્યો (D) રૂ. 8000 નો માલ આગથી બળી ગયો
- (3) મહેસુલી આવક રોકડમાં મળે ત્યારે
 (A) મિલકત વધે - દેવું વધે (B) મિલકત વધે - દેવું ઘટે
 (C) મિલકત વધે - મૂડી વધે (D) મૂડી વધે - દેવું ઘટે
- (4) માલની ઉધાર વેચાણની નોંધ માં થાય છે.
 (A) ઉધારનોંધ (B) જમા નોંધ (C) ખાસ આમનોંધ (D) લેણીહૂંડી નોંધ
- (5) ઉભું કરવું ધંધા માટે યોગ્ય નથી.
 (A) સામાન્ય અનામત (B) જોગવાઈ (C) ગુપ્ત અનામત (D) મૂડી અનામત
- (6) ના ખ્યાલના આધારે કાયમી મિલકતો પર ઘસારો ગણવામાં આવે છે.
 (A) મહત્વતા (B) નાણાકીય માપ (C) હિસાબી એકમ (D) ચાલુ પેઢી
- (7) ક્યા મેળાને ઠામમેળ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
 (A) રોજમેળ (B) જમાખર્ચીમેળ (C) બેઠોમેળ (D) દાગીનામેળ

વિભાગ - B

★ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

7

- (8) બેવડી અસર એટલે શું ?
- (9) બિન આર્થિક વ્યવહાર કોને કહેવાય ?
- (10) અન્ય રીતે માલની જાવકના ત્રણ ઉદાહરણ આપો.
- (11) જમા-ખર્ચી વ્યવહાર સમજાવો.
- (12) ખાસ આમનોંધ એટલે શું ?
- (13) ખાતાવહીની અનુક્રમણિકા એટલે શું ?
- (14) સરભર ખાતું એટલે શું ?

વિભાગ - C

★ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. (પ્રત્યેકના 4 ગુણ)

12

- (15) નીચેના વ્યવહારોની પ્રિન્સિપાલ ચોપડામાં આમનોંધ લખો.
 1. રૂ. 10,000 નો માલ સ્ટોક, રૂ. 2000 નું ફર્નિચર તથા રૂ. 30,000 ના દેવાદારો ધંધામાં લાવ્યા.
 2. રૂ. 700 નો માલ આગથી બળી ગયો છે
 3. વડાપ્રધાનનાં રાહતફંડમાં રૂ. 600 નો માલ આપ્યો.
 4. અમર પાસેથી રૂ. 6000 નો માલ 10% વેપારી વટાવ અને 5% રોકડ વટાવે ખરીદ્યો. અડધા નાણા રોકડા ચૂકવ્યા.
- (16) નીચેની ભૂલો સુધારવા શ્રી યુવરાજના ચોપડામાં જરૂરી નોંધ લખો.
 1. યંત્ર ખરીદી તેને ગોઠવતાં ચુકવેલ ગોઠવણી ખર્ચ રૂ. 500 પરચૂરણ ખર્ચ ખાતે ઉધારેલ છે.
 2. રહીમ પાસેથી મળેલ રૂ. 600 ભૂલથી પાર્થ ખાતે જમા કરેલ છે
 3. રૂ. 800 નો માલ રમેશને વેચેલ, જે ભુલથી ખરીદનોંધમાં નોંધાયો છે
 4. બેંક વ્યાજના રૂ. 300 પાસબુકમાં જમા કરેલા જે રોકડમેળમાં વ્યય બાજુ પર નોંધેલ છે
- (17) રોહિતે રૂ. 75000 નો માલ વિરાટને તા. 1/5/23 ના રોજ શાખ પર વેચ્યો. તે જ દિવસે બે માસની મુદતની હુંડી રોહિતે વિરાટ પર લખી. જેનો વિરાટે સ્વીકાર કર્યો. રોહિતે આ હુંડી તા. 6/5/23 ના રોજ તેના લેણદાર

શિખરને વેચાણશેરો કરી આપી. પાકતી તારીખે હુંડીની રકમ ચુકવાઈ ગઈ. રોહિત અને વિશટના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો.

અથવા

(17) હુંડી અને વચનચિઠ્ઠી વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

વિભાગ - D

★ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (પ્રત્યેકના 6 ગુણ)

12

(18) નીચેની માહિતી પરથી ઉમંગનો તા. 31/12/2023 ના રોજનો બેંક શિલકમેળ તૈયાર કરો.

1. બેંકમાં ભરેલ પરંતુ વસુલ નહિ થયેલ ચેક રૂ. 60,000
2. લખેલ પરંતુ બેંકમાં રજૂ નહિ થયેલ ચેક રૂ. 30,000
3. મળેલ ચેક રોકડમેળમાં નોંધેલ છે, પરંતુ બેંકમાં ભરવા માટે મોકલેલ નથી રૂ. 40,000
4. બેંકમાં ભરેલ ચેક નકરાયેલ, જેની નોંધ રોકડમેળમાં થયેલ નથી રૂ. 4800
5. બેન્કે વસુલ કરેલ રોકાણો પરનું વ્યાજ રૂ. 1400 રોકડમેળમાં નોંધેલ નથી

તા. 31-12-2023 ના રોજ ઉમંગની પાસબુક રૂ. 4000 ઓવરડ્રાફ્ટ દર્શાવતી હતી.

(19) પ્રાચી કંપનીએ તા. 1/4/2023 ના રોજ એક યંત્ર રૂ. 2,20,000 માં ખરીદ્યું. આ યંત્રને ગોઠવવાનો ખર્ચ રૂ. 12,000 અને કારખાના સુધી લાવવાનો ખર્ચ રૂ. 8,000 થયો. કંપની દર વર્ષ 8% લેખે સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારો ગણે છે. તા. 31/3/26 ના રોજ આ યંત્ર તેની ચોપડે કિંમતના 20% નુકસાનથી વેચી દેવામાં આવ્યું. ત્રણ વર્ષની આમનોંધ અને ત્રણ વર્ષનું યંત્ર ખાતું તૈયાર કરો.

વિભાગ - E

★ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (પ્રત્યેકના 12 ગુણ)

12

(20) યશનું તા. 31/3/23 ના રોજના કાચા સરવૈયા અને વધારાની માહિતી પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

યશનું તા. 31/3/23 ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ઉધાર બાકી (રૂ.)	જમા બાકી (રૂ.)
મૂડી-ઉપાડ	24,000	3,00,000
ખરીદી અને વેચાણ	2,96,000	8,00,000
માલ પરત	80,000	20,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડ અને પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં ફાળો	10,000	1,00,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડના રોકાણો અને તેનું વ્યાજ	1,00,000	8,000
દેવાદાર-લેણદાર	2,00,000	1,50,000
વટાવ	46,000	14,000
હુંડીઓ	15,000	25,000
ઘાલખાધ અને ઘાલખાધ અનામત	30,000	45,000
માલનો સ્ટોક (તા. 1/4/22)	80,000	
ડેમરેજ	3000	
તોલાઈ	1000	
આવમાલ ગાડાભાડું	18,000	
વેપાર ખર્ચ	90,000	
રોકડસિલક	16,000	
બેંક સિલક	25,000	
કાયમી મિલકતો (પડતર કિંમત રૂ. 5,00,000)	4,00,000	
જાહેરાત ખર્ચ	28,000	
	14,62,000	14,62,000

હવાલાઓ : (1) તા. 31/3/23 ના રોજ સ્ટોકો રૂ. 1,88,000 છે. જેમાં 50% માલની બજાર કિંમત 10% વધુ છે

(2) જાહેરાતમાં આપેલ માલ રૂ. 5000

(3) રૂ. 10,000 નું ઉધાર વેચાણ ભુલથી ઉધાર ખરીદી તરીકે નોંધેલ છે

(4) દેવાદારોમાંથી રૂ. 20,000 ઘાલખાધ તરીકે માંડી વાળવાના છે. અને 10% ઘાલખાધ અનામત રાખવાની છે

(5) મુડી પર 10% વ્યાજ ગણો અને ઉપાડ પર 5% વ્યાજ વસુલ કરો.

(6) કાયમી મિલકતો પર 10% સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારો ગણો.